

การศึกษาแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง การรับรู้ภาวะความเจ็บป่วย ความวิตกกังวลแบบแฝง ความวิตกกังวลขณะเผชิญ ความซึมเศร้า ความรู้สึกมีคุณค่าแห่งตน และขวัญกำลังใจ ในผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับการรังสีรักษา จำนวน ๒๕๓ คน ที่สถาบันมะเร็ง โรงพยาบาลศิริราช ระหว่างเดือนมีนาคม ๒๕๖๔ - มีนาคม ๒๕๖๕ โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมิน ๖ ชุด โดยการสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า ผู้ป่วยมีการรับรู้ภาวะความเจ็บป่วยในระดับปานกลาง ค่อนข้างไปในทางไม่ดี ($\bar{x} = ๒.๔๙$) มีความวิตกกังวลแบบแฝงในระดับปานกลาง ($\bar{x} = ๒.๑๖$) ความวิตกกังวลขณะเผชิญในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางมาก ($\bar{x} = ๒.๓๖$) มีความซึมเศร้าระดับน้อย ($\bar{x} = ๐.๖๐$) และมีความรู้สึกมีคุณค่าแห่งตนและขวัญกำลังใจในระดับปานกลาง ($\bar{x} = ๒.๑๘$ และ ๒.๑๕ ตามลำดับ) ผู้ป่วยมะเร็งที่มีอายุและระดับการศึกษาต่างกัน มีความวิตกกังวลขณะเผชิญแตกต่างกัน และยังมีความซึมเศร้าในระดับที่แตกต่างกันอีกด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ป่วยเพศหญิงมีความวิตกกังวลแบบแฝง และความวิตกกังวลขณะเผชิญสูงกว่าผู้ป่วยเพศชาย ผู้ป่วยที่แต่งงานแล้วมีความรู้สึกมีคุณค่าแห่งตนและขวัญกำลังใจต่ำกว่าผู้ป่วยที่เป็นโสด หม้าย หรือหย่า และผู้ป่วยที่มีเศรษฐกิจต่างกัน มีความวิตกกังวลแบบแฝง หรือความวิตกกังวลขณะเผชิญ ความซึมเศร้า ความรู้สึกมีคุณค่าแห่งตน และขวัญกำลังใจสูงกว่าผู้ป่วยที่มีเศรษฐกิจดีกว่า และพบอีกว่า ผลการศึกษายืนยันแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรเกือบทุกคู่ ทั้งความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทางตรง และความสัมพันธ์ทางอ้อม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๐๐ โดยความวิตกกังวลแบบแฝง มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและมีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงความวิตกกังวลขณะเผชิญได้ร้อยละ ๘๓ นอกจากนี้ยังมีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลงความซึมเศร้า ร้อยละ ๖๘ ส่วนการรับรู้ภาวะความเจ็บป่วยมีอำนาจในการทำนายการเปลี่ยนแปลง ความซึมเศร้า ร้อยละ ๑๓ ความรู้สึกมีคุณค่าแห่งตน ร้อยละ ๒๕ และขวัญกำลังใจร้อยละ ๑๘ สำหรับความซึมเศร้ามีอิทธิพลในการทำนายการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกมีคุณค่าแห่งตนร้อยละ ๒๑ และความรู้สึกมีคุณค่าแห่งตนเป็นตัวทำนายที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงขวัญกำลังใจ โดยมีอำนาจในการทำนายเปลี่ยนแปลงขวัญกำลังใจถึงร้อยละ ๗๖

Causal modeling among perceived illness, state anxiety, trait anxiety, depression, self-esteem and morale were synthesized based on frameworks of stress, appraisal and coping of Lazarus and Folkman, Spielberger's anxiety, Beck's depression, self-esteem of Rosenberg and Coopersmith and morale of Lawton's framework. This model was tested in 293 cancer patients undergoing radiotherapy at Cancer Institute, Siriraj Hospital during March 1994 to March 1995 by applying survey research design and purposive sampling technique. Semistructural interview was used for collecting data. Data were processed and analyzed by SPSS for Windows. The results revealed that cancer patients perceived their illness in moderately critic perspective ($\bar{x} = 2.47$) and developed moderate state and trait anxiety level ($\bar{x} = 2.16$ and 2.36 , respectively). However, these patients also developed mild depress symptom ($\bar{x} = 0.60$) and moderate self-esteem and morale ($\bar{x} = 2.18$ and 2.15 , respectively). Cancer patients who had different age group developed significant different in trait anxiety level. They also developed significant different in state anxiety when they had different age and educational background. Moreover, female patients developed significant more state and trait anxiety than male patients. Married patients had self-esteem and morale significant lower than single, widow or divorce persons and the low income patients also had state and trait anxiety, self-esteem and morale significant higher than the higher income group. Furthermore, this studied also significant confirmed causal modeling both direct and indirect pathway among perceived illness, state and trait anxiety, depression, self-esteem and morale in cancer patients undergoing radiotherapy ($P < 0.000$). Finally, this causal modeling showed coefficient of determinant for self-esteem and morale prediction between 27 - 76%.